

Min kunskap om vårt samhälle

Catrin Ankh

Inledning

Den här boken handlar om vårt Samhälle. Många ungdomar tänker säkert att de redan vet det de behöver om vårt samhälle.

Men kunskap om vårt samhälle är viktig. För mycket av det som händer dig på dagarna, är följderna av någon annans beslut.

Lät det krångligt?

Fundera på det här:

Vem har bestämt att du ska gå i skolan? Eller att skolmaten ska vara gratis? Vem har bestämt hur ofta bussen ska gå, eller om det ska finnas ett bibliotek eller en fotbollsplan nära ditt hem?

Vem har bestämt att de som jobbar på ungdomsmottagningen har tystnadsplikt?

Vårt samhälle är demokratiskt. Det betyder att du och dina klasskamrater får vara med och bestämma, när ni har fyllt 18 år. Då har ni både rättighet och skyldighet att rösta fram politiker.

Men kunskap om samhället handlar inte bara

om politik. Samhällskunskap kan också handla om vuxenliv, jobb, boende och miljön runt omkring oss.

Du har säkert hört talas om miljöförstöring och klimatförändringar. Kan du vara med och förändra världen till att bli bättre?

Varje människa spelar roll. Det kan vara svårt att tänka så. Att just du skulle göra en skillnad. Men samhället är ingenting annat än en massa människor som lever på samma plats. Och varje människa är en individ, precis som du.

Så du är en del av samhället. Därför börjar vi boken i samhällskunskap med att prata om dig. Personuppgifter kallas det

Vad heter du egentligen?

Den vanligaste och viktigaste personuppgiften är förstås ditt namn. När du träffar någon du inte känner så frågar du först vad hon eller han heter. Åtminstone i förnamn.

Det är också med namnet du presenterar dig själv. Du säger ju "Hej, jag heter..." när du vill att någon ska lära känna dig.

Du vet antagligen vad dina klasskamrater heter i förnamn. Men vet du deras efternamn?

Fråga efter varandras efternamn. En del i klassen kanske har två efternamn. Varför?

Nästan alla kan nog sitt förnamn och efternamn. Men det är ganska vanligt att man har flera förnamn.

Hur många förnamn har du? Vilka?

Fråga dina klasskamrater hur många förnamn de har.

Vad är vanligast i klassen? Att ha ett förnamn, eller två, eller tre?

Vad betyder ditt eller dina namn?

Gå in på internet och sidan <http://svenskanamn.alltforforaldrar.se>.

Där kan du söka på dina egna och på dina klasskamraters namn.

Om du har flera namn så är ett av dem ditt tilltalsnamn. Vad tror du det betyder?

Tilltalsnamn

Vad gör man om man tilltalar någon? Jo, man talar till den.

Så om du heter Agnes Pernilla och kallas för Agnes, så är Agnes ditt tilltalsnamn.

Ibland när du ska lämna dina personuppgifter så står det "tilltalsnamnet understruket". Då ska du dra ett streck under det namn som du kallas för.

Skriv ditt fullständiga namn och tilltalsnamnet understruket

Bernt Östen Kling

Vilka är dina första sex siffror?

De första sex siffrorna är ganska enkla, de talar ju om när du är född. År, månad och datum.

Finns det någon i klassen som fyller år samma månad eller samma datum som du?

Många är födda samma år, månad och dag som du. Men ingen annan som har samma födelsedag som du har dina fyra sista siffror.

Kan du dina fyra sista siffror? Skriv i så fall hela ditt personnummer.

Flickor har en jämn siffra, till exempel 2, 4 eller 6.

Så nu vet du mer om dina namn och ditt personnummer. Men resten då?

Vad betyder till exempel ditt postnummer och vad är en postort?

10

Hur lär man sig sina personuppgifter?

Nu vet du varför personuppgifterna är så viktiga. De är unika för dig. De gör så att du kan få post i brevlådan och gå till doktorn, och du behöver dem när du ska söka jobb.

Det är viktigt att kunna sina personuppgifter. Men ibland glömmer man. Hur gör man då?

Diskutera med en klasskamrat.

Varför är det viktigt att till exempel tandläkaren vet att just du är du? Eller polisen?

Kan du komma på någon annan situation när dina personuppgifter är viktiga?

Det är alltid bra att träna på svåra saker. Repetera dina personuppgifter ofta. Då blir de lättare att komma ihåg. Du kan också skriva en lapp och lägga i plånboken. Spara dina personuppgifter i din mobil, om du har en.

Hur gör du då?

Du kan skicka ett sms till dig själv, eller lägga in uppgifterna under kontaktuppgifter. Välj det som är enklast.

Om du till exempel lånar 100 kronor på banken, måste du kanske betala tillbaka 110 kronor. Då har banken tjänat 10 kronor. Banken har fått 10 kronor i ränta, och du har betalat 10 kronor i ränta.

Det du betalar tillbaka kallas amortering. Om du går till banken och får låna 1000 kronor, måste du ju betala tillbaka pengarna. Men 1000 kronor är mycket pengar. Du kanske vill betala tillbaka lite i taget. Du kanske vill betala tillbaka 100 kronor i månaden. Då säger man att du amorterar 100 kronor i månaden.

Vad är det för skillnad mellan hyresrätt och bostadsrätt?

Varför betalar man ränta?

Vad gör man om man amorterar?

Vad kostar allt, då?

När man bor själv får man räkningar. Saker som ska betalas. Alltså inte bara tandborsten, maten och kläderna.

Det kanske låter tråkigt att man måste betala en massa saker. Men tänk tillbaka på avsnittet om jobb. Nästan allt du betalar för går delvis till någon annans lön. Så är samhället uppbyggt.

